

แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดย
สมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน
จังหวัดสมุทรสาคร*

GUIDELINES FOR IMPROVING THE QUALITY OF LIFE OF THE
ELDERLY FOR A COMPLETE AGING SOCIETY OF LOCAL
ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN KRATHUMBAEN DISTRICT,
SAMUT SAKHON PROVINCE

จรรุวรรณ ทิพย์ธัญญา¹, สุชาติ อุดลย์บุตร² และ บำเพ็ญ ไมตรีโสภณ³

Jaruwan Tiptunya¹, Suchart Adulbutra² and Bampen Maitreesophon³

¹⁻³มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

¹⁻³ Stamford International University, Thailand

Corresponding author E-mail: tsnservice41@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 2) ศึกษาลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 3) ศึกษาปัจจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จำนวน 387 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดแบบโควต้า และแบบบังเอิญ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ไคสแควร์ การถดถอยเชิงพหุ และ วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

* Received 18 September 2023; Revised 21 September 2023; Accepted 29 October 2023

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ปัจจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ ในภาพรวม ด้านการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ด้านการมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมทางสังคม ด้านการอำนวยความสะดวกด้านบริการและการให้คำแนะนำ ปรีกษา และด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และ 4) แนวการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า หน่วยงานควรจัดให้มีแพทย์มา ตรวจสุขภาพและควรจัดเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อเข้าไปเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง ควรจัด กิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ควรจัดชมรมผู้สูงอายุ หรือโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุ และควรมีการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, สังคมผู้สูงอายุ

Abstract

This research aimed to study 1) Study the level of development of the quality of life of the elderly. 2) Study personal characteristics related to the development of the quality of life of the elderly. 3) Study the factors of welfare provision for the elderly. that affect the development of the quality of life of the elderly. 4) Study guidelines for developing the quality of life of the elderly in order to become a complete elderly society. The sample group used in the study consisted of 387 elderly people of local administrative organizations in Krathum Baen District, obtained by setting a quota size. and coincidentally and 9 key informants were obtained by specifying a specific size. The instrument used to collect data was a questionnaire and interview form. Analysis data by Descriptive statistics were frequency percentage, mean, standard deviation, chi-square test, multiple regression analysis and Content Analysis.

The research results were found as follows; 1) Improving the quality of life of the elderly Overall, it is at a high level. 2) Personal characteristics, including age, are related to the quality of life development for the elderly. Statistically significant at the 0.05 level. 3) Factors in the overall welfare of the elderly in terms of medical and public health services. Participation in organizing social activities Facilitating services and providing advice, consultation, and providing living allowances There is a cause-effect relationship with improving the quality of life of the elderly. Statistically significant at the 0.001 level and 4) Guidelines for improving the quality of life of the elderly, it was found that the agency should arrange for a doctor to come and check on the health and should arrange staff to go to the area to visit the homes of the elderly continuously. Activities related to the elderly should be organized. Elderly clubs should be organized. or a school for the elderly and an environment that is conducive to the health of the elderly should be created.

Keywords: Quality of life, Elderly people, Aging society

บทนำ

ในปัจจุบันการสูงวัยของประชากรเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลกในรอบทศวรรษนี้ ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วได้กลายเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์เกือบทั้งหมด ประเทศกำลังพัฒนามีผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากอัตราเกิดลดต่ำลงและผู้คนมีชีวิตยืนยาวขึ้น ประชากรโลกกำลังมีอายุสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ในปี 2564 โลกของเรามีประชากรรวมทั้งหมด 7,875 ล้านคน โดยมี “ผู้สูงอายุ” ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 1,082 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด “ผู้สูงอายุวัยปลาย” ที่มีอายุ 80 ปีขึ้นไปมีจำนวนมากถึง 151 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 2 ของประชากรทั้งหมดในปี 2564 ทวีปยุโรปและอเมริกาเหนือเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์แล้ว คือ มีอัตราผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป สูงกว่าร้อยละ 20 ทวีปอื่นๆ เป็นสังคมสูงอายุทั้งหมด ยกเว้นแอฟริกาทวีปเดียวที่ยังเป็นสังคมเยาว์วัย คือ มีอัตราผู้สูงอายุไม่ถึง

ร้อยละ 10 ประเทศที่มีอัตราผู้สูงอายุสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ญี่ปุ่น ร้อยละ 35 อิตาลี ร้อยละ 30 และโปรตุเกส ร้อยละ 30 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.), 2565: 5) ในปี 2565 ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หลังจากเมื่อสามปีก่อนนับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงวัยอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยประชากรผู้สูงอายุในปี 2565 นั้นมีมากถึง 12,116,199 คน คิดเป็น 18.3% ของประชากรทั้งหมด เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 0.5% แบ่งเป็น “ผู้สูงอายุวัยต้น” ช่วงอายุ 60-69 ปี จำนวน 6,843,300 คน คิดเป็น 56.5% ของผู้สูงอายุทั้งหมด “ผู้สูงอายุวัยกลาง” ช่วงอายุ 70-79 ปี มีจำนวน 3,522,778 คน คิดเป็น 29.1% และ “ผู้สูงอายุวัยปลาย” อายุ 80 ปีขึ้นไป จำนวน 1,750,121 คน คิดเป็น 14.4% (Marketeer Team, 2022)

จากสถิติข้อมูลที่ผ่านมา องค์การสหประชาชาติยังได้คาดการณ์ว่าอีก 20 ปีข้างหน้าจำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มสัดส่วนขึ้นถึง 1 ใน 5 ของประชากรโลก ซึ่งเป็นเหตุผลที่ควรหันมาให้ความสำคัญกับกลุ่มคนในวัยนี้ให้มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการวิจัยพบว่าในปี 2565 ประเทศไทยจะเข้าสู่ “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” โดยจะมีสัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ในอัตราร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และคาดว่าในปี 2576 จะเข้าสู่การเป็น “สังคมสูงอายุระดับสุดยอด” คือมีสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในอัตราร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นจะสร้างผลกระทบในระดับบุคคล โดยเฉพาะในกลุ่มคนวัยแรงงานที่มีการะในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ทุกวันนี้ประเทศไทยเรามีสัดส่วนของ กำลังแรงงาน : ผู้สูงอายุ : เด็ก อยู่ที่ 4 : 1 : 1 คาดว่าในปี 2579 จะปรับลงไปอยู่ที่ 2 : 1 : 1 และยังกระทบในเรื่องผู้สูงอายุที่มีสภาวะขาดเงินออม ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการมีคุณภาพชีวิตที่ดีอีกด้วย สำหรับปัญหาในระดับประเทศ จะทำให้ประชากรวัยแรงงานมีแรงกดดันด้านการสร้างผลผลิตภาพให้ประเทศมากขึ้น ประเทศจะขาดแคลนแรงงาน รวมไปถึงทำให้เกิดวิกฤติการคลังจากภาระรัฐบาลด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ และการเก็บภาษีที่ลดลงด้วยดังนั้น เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากภาวะสังคมสูงวัย จึงควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุและผู้ที่กำลังจะเข้าสู่วัยสูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยจากแนวคิดพหุพลัง (Active Ageing) องค์การอนามัยโลก ได้อธิบายถึงองค์ประกอบสำคัญของการเป็น Active Ageing 3 ประการ คือ การมีสุขภาพดี มีหลักประกันและความมั่นคงในชีวิต รวมถึงมีส่วนร่วมและมีคุณค่าทางสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นผู้สูงอายุที่ยังคุณประโยชน์ (Productive Ageing) ยังคงมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความมั่นคงทางรายได้ และสามารถแก้ปัญหาภาวะขาดแคลนแรงงานของประเทศ และลด

ภาระพึงพิงสวัสดิการจากภาครัฐได้ (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช), 2565)

ปัจจุบันประเทศไทยมีนโยบายและมาตรการส่งเสริมสิทธิและสวัสดิการของผู้สูงอายุ โดย ผู้สูงอายุมีสวัสดิการได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (1) ด้านการแพทย์และสาธารณสุข (2) ด้านการศึกษา การศาสนา และข้อมูล (3) ด้านการประกอบอาชีพ (4) ด้านการพัฒนาตนเอง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม (5) ด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการสาธารณะอื่น (6) ด้านการลดหย่อนค่าโดยสาร และการอำนวยความสะดวกในการเดินทางการรถไฟแห่งประเทศไทย (7) ด้านการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ (8) ด้านการช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกรังแกหรือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง (9) การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี และในทางการแก้ไข ปัญหาครอบครัว (10) ด้านการช่วยเหลือเงินเบี้ยยังชีพ (11) การสงเคราะห์ในการจัดการศพ ตามประเพณี (12) การจัดการบริการสถานที่ท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการตามที่ คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติประกาศกำหนด (13) ด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การ จัดบริการเพื่ออำนวยความสะดวกด้านพิพิธภัณฑ โบราณสถาน หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และ การจัดกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกาศกำหนด (14) ด้านการลดหย่อนภาษีเงินได้ และ (15) ด้านกองทุนผู้สูงอายุ (กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2559)

สำหรับสถานการณ์ผู้สูงอายุในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอ กระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด จำนวน 10 แห่ง แบ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ 2 แห่ง คือ อบต.ท่าไม้ และ อบต.คลองมะเดื่อ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลาง 8 แห่ง คือ เทศบาลตำบลดอนไก่ดี อบต.ท่าเสา เทศบาลตำบลแคราย อบต.หนองนกไข่ อบต.บางยาง เทศบาลเมืองกระทุ่มแบน เทศบาลนคร อ้อมน้อย และ (8) เทศบาลตำบลสวนหลวง ซึ่งในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาด กลาง มีผู้สูงอายุ รวมทั้งสิ้น 11,547 คน และจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุจะมีสัดส่วนผู้สูงอายุ เพิ่มขึ้น ในขณะที่ยุคคนวัยทำงานจะลดลงปัญหาดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อ การผลิตอันเกิดการขาดแคลนแรงงาน จึงจำเป็นต้องพึ่งพาแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านซึ่งอาจ เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาอีกมากมาย การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุยังก่อให้เกิดปัญหาด้านสังคม

เนื่องจากผู้สูงอายุหรือวัยเกษียณขาดรายได้หรือมีรายได้น้อยลงทำให้มีการออมลดลง ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งอาจมีโรคประจำตัวที่ต้องให้การดูแลด้านสุขภาพ จึงเป็นภาระของบุตรหลานต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาทางการแพทย์ ปัญหาผู้สูงอายุจึงเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลจำเป็นต้องมีแผนงานที่ชัดเจนมีหน่วยงานที่รับผิดชอบและต้องเพิ่มงบประมาณทางด้านสวัสดิการสังคมมากขึ้น เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีคุณภาพมีความเสมอภาคและเป็นธรรม (ชัยพัฒน์ พุ่มซ้อน และ กันตพัฒน์ พรศิริวัชรสิน, 2561) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิธิวรรณ คุเจริญไพศาล (2564) พบว่า ผู้สูงอายุในจังหวัดสมุทรสาคร ได้รับการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เช่น การบริการตรวจสุขภาพ การจ่ายเบี้ยยังชีพ การจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อผู้สูงอายุและสวัสดิการสังคมในด้านต่าง ๆ แต่ยังไม่ทั่วถึง และตรงตามความต้องการของผู้สูงอายุ ดังนั้น เพื่อให้ผู้สูงอายุที่อยู่ในพื้นที่ของ จังหวัดสมุทรสาคร มีคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็นการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น จึงต้องมีการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางสำหรับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุสามารถประยุกต์หลักปัจจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้สูงอายุได้ตรงตามความต้องการของผู้สูงอายุ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาครมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

2. เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อ
การเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน
จังหวัดสมุทรสาคร

3. เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดย
สมบูรณ์ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดย
สมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
เพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่ม
แบน จังหวัดสมุทรสาคร

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดย
สมบูรณ์ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคม
ผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัด
สมุทรสาคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Methods Research) ทั้งในเชิงปริมาณ
(Quantitative Research) กับเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย
ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นขนาดกลางในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จาก 8 แห่ง รวมทั้งสิ้น
11,547 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane,
1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่าง 387 คน ได้มา
โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Random Sampling) และแบบบังเอิญ

(Accidental Random Sampling) และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จำนวน 9 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 อสม./ รพ.สต. จำนวน 3 คน กลุ่มที่ 2 ตัวแทนจากหน่วยงาน อปท. จำนวน 3 คน และ กลุ่มที่ 3 ผู้สูงอายุ 3 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ประเภทของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม และเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์

2.2 องค์ประกอบของเครื่องมือ

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

แบบสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ เป็นการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถามในรูปแบบเอกสาร ให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 387

กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดกลางในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จาก 8 แห่ง

3.2 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบความถูกต้องเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและสามารถตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ สำหรับการจัดการข้อมูลได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาถอดคำสัมภาษณ์ เรียบเรียงข้อมูลเพื่อจะได้นำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการ ดังนี้

การวิเคราะห์ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง และพรรณนาแบบความเรียงอย่างละเอียดด้วยภาษาวิชาการ

การวิเคราะห์ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง และพรรณนาแบบความเรียงอย่างละเอียดด้วยภาษาวิชาการ

การวิเคราะห์ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง และพรรณนาแบบความเรียงอย่างละเอียดด้วยภาษาวิชาการ

การวิเคราะห์ตอนที่ 4 เป็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างอิสระ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร แล้วนำเสนอในรูปแบบพรรณนาแบบความเรียงอย่างละเอียดด้วยภาษาวิชาการ

การวิเคราะห์สมมติฐานที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) หาค่าโดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง และพรรณนาแบบความเรียงอย่างละเอียดด้วยภาษาวิชาการ

การวิเคราะห์สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ด้วยสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) หาค่าโดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multi Linear Regression Analysis) และทดสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน คือ Durbin-Watson ซึ่งมีค่าเท่ากับ $1.5 \leq \text{Durbin-Watson} \leq 2.5$ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง และพรรณนาแบบความเรียงอย่างละเอียดด้วยภาษาวิชาการ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการ ดังนี้

ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลก่อนทำการวิเคราะห์เพื่อให้ผลการวิจัยมีความแม่นยำและมีความน่าเชื่อถือของข้อมูล มีการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ จากผู้ให้ข้อมูล จากนั้นใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการตีความจากข้อมูลเบื้องต้นให้เป็นข้อมูลที่สื่อความหมายของผู้ให้ข้อมูลด้วยการแยกประเภทและการลดทอนข้อมูลเพื่อจัดเป็นหมวดหมู่เพื่อนำมาตีความและสร้างข้อสรุปโดยนำผลการสรุปต่างๆ มาเชื่อมโยงจนเกิดเป็นโครงสร้างของข้อสรุป ที่สามารถตอบปัญหาได้ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัด

สมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกะห้หม่นแบน จังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวมและรายด้านมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านจิตใจ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกะห้หม่นแบน จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกะห้หม่นแบน จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกะห้หม่นแบน จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในภาพรวม ด้านการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ด้านการมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมทางสังคม ด้านการอำนวยความสะดวกด้านบริการและการให้คำแนะนำ ปรีกษา และด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกะห้หม่นแบน จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกะห้หม่นแบน จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า พบว่า 1) ด้านร่างกาย พบว่า หน่วยงานควรจัดให้มีแพทย์มาตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำ และควรจัดเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อเข้าไปเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อจัดกิจกรรมให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตลอดจนให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการดูแลสุขภาพด้านร่างกายตามฤดูกาลต่างๆ ให้ถูกต้อง การออกกำลังกาย

ภายใต้กฎวิธี และตอบคำถามเกี่ยวกับสุขภาพของผู้สูงอายุ รวมทั้งควรมีการจัดโครงการส่งเสริมสุขภาพชมรมผู้สูงอายุเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับผู้สูงอายุในทุกพื้นที่อย่างเหมาะสม 2) ด้านจิตใจ พบว่า หน่วยงานควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุรู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีความสำคัญ โดยการจัดกิจกรรมการทำงานอดิเรกในยามว่าง จัดกิจกรรมอาชีพเสริม หรือจัดกิจกรรมพาไปทัศนศึกษาต่างจังหวัดร่วมกัน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกัน เป็นการคลายเครียด หรือช่วยลดการซึมเศร้าที่ต้องอยู่ตัวคนเดียว 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า หน่วยงานควรจัดกลุ่ม ชมรมผู้สูงอายุ หรือจัดเป็นโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อฝึกอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีอาชีพ และมีการพบปะพูดคุยกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า หน่วยงานควรมีการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสิ่งแวดล้อมและสภาวะของผู้สูงอายุ การลดปัจจัยที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุทั้งในบ้านและนอกบ้าน ควรจัดให้มีพื้นที่สีเขียว การจัดมุมพักผ่อนตามถนนทางเชื่อมและทางเดินต่างๆ การสร้างทางเดินที่ราบเรียบสะดวกสบาย การจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในชุมชน ควรมีพื้นที่ไว้สำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะในการเข้ารับบริการต่างๆ จากหน่วยงาน เช่น มีทางลาดสำหรับรถเข็น หรือ รวบบันไดไว้จับเวลาเข้าหน่วยงาน และควรให้คำแนะนำในการดูแล รักษาบริเวณบ้านให้สะอาดร่มรื่นอยู่เสมอ

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ในภาพรวม มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน มีการพัฒนาสภาพการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุด้านต่างๆ อาทิ ทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคมได้อย่างเหมาะสม และมีความพึงพอใจในการดำรงชีวิตได้เป็นอย่างดี

สอดคล้องกับทฤษฎีของ องค์การอนามัยโลก (WHOQOL Group, 1996) ได้กล่าวว่า ได้พัฒนาและนำเสนอเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิตที่มีความเป็นสากล ซึ่งสามารถนำไปใช้ใน ประชากรที่มีสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถจัดออกเป็นด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของแต่ละบุคคล ซึ่งมีผลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย การรับรู้ถึงความรู้สึกสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด การรับรู้ถึงความสามารถที่จะจัดการกับความเจ็บปวดทางร่างกายได้ การรับรู้ถึงผลกำลังใน การดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ถึงความเป็นอิสระที่ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น การรับรู้ถึง ความสามารถในการเคลื่อนไหวของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงาน การรับรู้ว่าตนไม่ต้องพึ่งพายาต่างๆ หรือการ รักษาทางการแพทย์อื่นๆ เป็นต้น 2) ด้านจิตใจ คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึง ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน การรับรู้ถึง ความสามารถในการจัดการกับความเศร้า ความกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความ ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่นๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการ เอาชนะอุปสรรค เป็นต้น 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตน กับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าได้เป็น ผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศ หรือการมี เพศสัมพันธ์ และ 4) ด้านสิ่งแวดล้อม คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่าตนมีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ ว่าได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่างๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่ง ประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่ามีโอกาสที่ จะได้รับข่าวสาร หรือฝึกทักษะต่างๆ การรับรู้ว่ามีกิจกรรมสันทนาการ และมีกิจกรรมใน เวลาว่าง เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัทกวี ศิริรัตน์ และคณะ (2566) วิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้สูงอายุที่มีอายุมากขึ้น ต้องการได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนในสังคมได้เป็นอย่างดี

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชนพล กนตสีโล (เรือนเพ็ชร) (2561) วิจัยเรื่อง การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุต่างกันได้รับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตจากเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ปัจจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในภาพรวม ด้านการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ด้านการมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมทางสังคม ด้านการอำนวยความสะดวกด้านบริการและการให้คำแนะนำ ปรีกษา และด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข การมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมทางสังคม การอำนวยความสะดวกด้านบริการและการให้คำแนะนำ ปรีกษา และการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ เป็นปัจจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรนภา สมสกุล (2562) วิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุตามนโยบายของรัฐบาลในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในภาพรวม ได้แก่ ด้านการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ด้านการให้คำแนะนำ ปรีกษา หรือดำเนินการอื่นเพื่อแก้ปัญหาครอบครัว และด้านการ

สงเคราะห์เบี้ยยังชีพ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุตามนโยบายของรัฐบาลในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

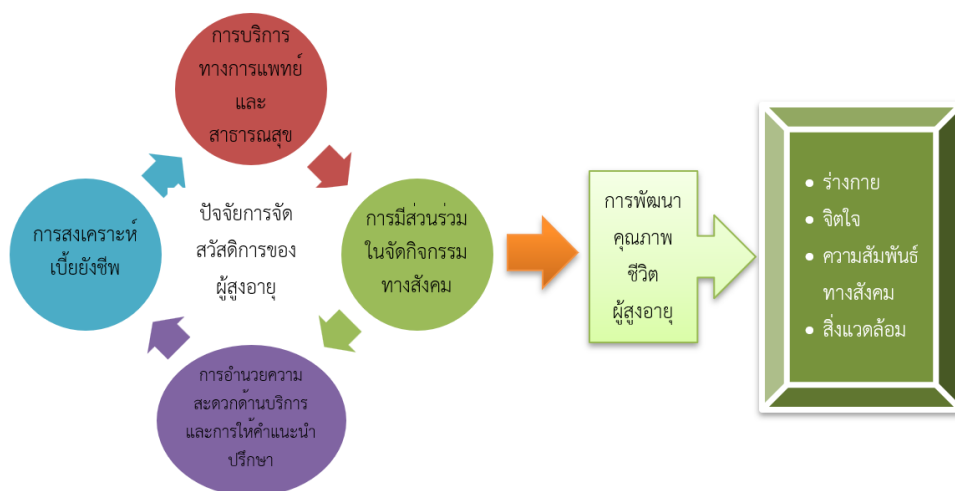
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า หน่วยงานควรจัดให้มีแพทย์มาตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำ และควรจัดเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อเข้าไปเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ควรจัดกลุ่ม ชมรมผู้สูงอายุ หรือจัดเป็นโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุ และควรมีการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร ต้องการให้หน่วยงานจัดให้มีแพทย์มาตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำ จัดเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อเข้าไปเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง จัดกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ จัดกลุ่ม ชมรมผู้สูงอายุ หรือจัดเป็นโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุ และสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสมอ จัดพล (2556) วิจัยเรื่อง การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการจัดสวัสดิการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ คือ องค์กรการบริหารส่วนตำบลควรช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล ควรจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพผู้สูงอายุ และจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุ จัดบริการครอบครัวอุปการะผู้สูงอายุ จัดสวนสุขภาพและลานออกกำลังกาย คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิของผู้สูงอายุ และจัดตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุและเครือข่ายผู้สูงอายุ

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ได้แก่ การบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข การมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมทางสังคม การอำนวยความสะดวกด้านบริการและการให้คำแนะนำ ปรีกษา และการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้สูงอายุได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

สรุป /ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร อยู่ในระดับมาก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ในการดำเนินการ ดังนี้ ควรมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้และวิธีการป้องกันตนเองแก่ผู้สูงอายุ เพื่อควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ และให้สามารถดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างปกติ ควรมีการจัดกิจกรรมหรือให้คำแนะนำกับผู้สูงอายุให้สามารถดูแลสุขภาพจิตให้มีสุขภาพจิตที่ดี และมีการรับรู้ถึงภาพลักษณ์ของตนเอง ควรสนับสนุนผู้สูงอายุให้ช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมตามความสามารถ และให้คำปรึกษาในการดำรงชีวิตภายใต้บรรทัดฐานและค่านิยมของสังคม ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาแหล่งที่

อยู่อาศัยของผู้สูงอายุให้ได้รับความสะดวกในการเข้ารับบริการจากสถานบริการทางสุขภาพ และสังคมสงเคราะห์ และแหล่งที่อยู่อาศัยของท่านมีการคมนาคมที่สะดวก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ในการดำเนินการ ดังนี้ ควรมีการวางแผนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาครให้สอดคล้องกับอายุในแต่ละช่วงของผู้สูงอายุให้ตรงตามเป้าหมาย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ปัจจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ในภาพรวม ด้านการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ด้านการมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมทางสังคม ด้านการอำนวยความสะดวกด้านบริการและการให้คำแนะนำ ปรีกษา และด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ มีความสัมพันธ์เชิงเหตุ-ผลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ในการดำเนินการ ดังนี้ ควรนำปัจจัยการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ด้านการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ด้านการมีส่วนร่วมในจัดกิจกรรมทางสังคม ด้านการอำนวยความสะดวกด้านบริการและการให้คำแนะนำ ปรีกษา และด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ ไปประยุกต์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาครให้มีศักยภาพ เหมาะสมกับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในยุคปัจจุบัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า หน่วยงานควรจัดให้มีแพทย์มาตรวจสุขภาพผู้สูงอายุเป็นประจำ และควรจัดเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อเข้าไปเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ควรจัดกลุ่ม ชมรมผู้สูงอายุ หรือจัดเป็นโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุ และควรมีการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ในการดำเนินการ ดังนี้ ควรจัดให้มีแพทย์มาตรวจสุขภาพผู้สูงอายุ และเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อเข้าไปเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย

เดือนละ 1 ครั้ง ควรจัดกิจกรรม/จัดกลุ่ม/ชมรมผู้สูงอายุ หรือจัดเป็นโรงเรียนสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้พบปะพูดคุยกัน และควรมีการสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ เช่น ลานออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อนำข้อมูลไปประยุกต์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาครให้มีศักยภาพมากขึ้น เหมาะสมกับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ในยุคปัจจุบัน

2.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยอื่นที่คาดว่าจะส่งผลคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เช่น การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมายหรือถูกทอดทิ้ง การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ.

เรียกใช้เมื่อ 7 พฤษภาคม 2566 จาก <http://www.dop.go.th>.

ชัยพัฒน์ พุดซ้อน และ กันตพัฒน์ พรศิริวรสิน. (2561). แนวทางการแก้ไขปัญหาสังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 1(1), 25-36.

ณัทกวี ศิริรัตน์ และคณะ. (2566). รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเพชรบุรี. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(1), 325-343.

- พจนนา สมสกุล. (2562). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุตามนโยบายของรัฐบาลในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลปากน้ำปราณ อำเภอบ้านนา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- พระชนพล กนต์สิโล(เรื่อนเพ็ชร).(2561).การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเทพกระษัตรี อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2565). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช). (2565). ผู้สูงอายุไทยต้องปรับตัวอย่างไร? เพื่อพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (Active Aging). เรียกใช้เมื่อ 10 พฤษภาคม 2566 จาก <https://www.nxpo.or.th/th/8078/>.
- เสมอ จิตพล. (2556). การจัดสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 6(3), 510-519.
- Marketeer Team. (2022). สถิติผู้สูงอายุไทยปี 65 จำนวนผู้สูงวัยเพิ่มต่อเนื่อง แต่อัตราการเกิดต่ำ. เรียกใช้เมื่อ 10 พฤษภาคม 2566 จาก <https://marketeeronline.co/archives/272771>.
- WHOQOL Group. (1996). What quality of life? World Health Organization Quality of Life Assessment. World Health Forum, 17, 354–356.
- Yamane, T. (1973). Statistics : An Introductory Analysis. 3rd ed. Singapore : Harper International Editor.